

Nr 191.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1918 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användning för kulturella ändamål av viss del av den svenska Långmanska donationsfondens avkastning.

(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 16 april 1918 dagtecknad proposition (nr 293), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att avkastningen av den med litt. B betecknade delen av den svenska donationsfond, som upprättats genom testamente av finländske handlanden Erik Johan Långman, må i den omfattning testamentet stadgar samt under iakttagande av de utav departementschefen i statsrådsprotokollet angivna huvudgrunder och enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas, tagas i användning för de med nämnda del av fonden avsedda kulturella ändamålen.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Kungl. Maj:ts föreliggande framställning grundar sig på en av tillkallade sakkunniga verkställd utredning beträffande den ordning, i vilken halva årliga avkastningen å den med litt. B betecknade delen av den svenska Långmanska donationsfonden borde komma till användning till de med nämnda del av fonden avsedda ändamålen.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 88 häft. (Nr 191—192.) 1

I det av de sakkunniga i ämnet avgivna förslaget hava emellertid vissa ändringar av departementschefen vidtagits.

Utskottet har icke funnit något i huvudsak att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning, men vill utskottet dock i ett par avseenden närmare ange sin ståndpunkt till de föreslagna anordningarna för donationsmedlens utdelande.

De sakkunniga hava sålunda bl. a. föreslagit, att utdelningen av medlen skulle anförtros åt en nämnd av fem ledamöter. Förutom kanslern för rikets universitet såsom självskriven ordförande skulle tre ledamöter utses att företräda: *en* de humanistiska vetenskaperna, *en* naturvetenskaperna och *en* konst och litteratur. Dessa ledamöter skulle förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag, som upprättats av förefintliga sakkunniga myndigheter och korporationer inom varje klass. Såsom femte ledamot hava de sakkunniga föreslagit nämndens sekreterare, vilken skulle utses genom val av övriga ledamöter.

Departementschefen har nu uttalat sig för att i nämnden beredes plats även åt en särskild representant för folkbildningsintresset. Detta borde, enligt departementschefens mening, kunna gå för sig, utan att antalet ledamöter i nämnden behövde ökas, därigenom att sagda representant erhöll den plats, som i de sakkunnigas förslag reserverats för nämndens sekreterare. Ifrågavarande ledamot skulle, i likhet med övriga företrädare för fondens olika verksamhetsområden, tillsättas av Kungl. Maj:t efter förslag av vissa sakkunniga myndigheter och institutioner.

Utskottet, som väl finner den av de sakkunniga föreslagna sammansättningen av nämnden böra vara tillfyllest för att även folkbildningsintresset skall kunna bliva i tillbörlig mån tillgodosett, har emellertid, då departementschefen ansett att detta intresse skulle bättre främjas genom insättande av en särskild representant därför i nämnden, icke heller något att erinra emot en sådan anordning. Därvid förutsätter utskottet, att denne representant icke nödvändigt skall vara utskottets sekreterare, utan att ledamöterna få till sin sekreterare välja vem de själva önska, vare sig inom eller utanför nämnden.

Utskottet har vidare bemärkt att i de sakkunnigas förslag inrymtes en bestämmelse, att de av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna och sekreteraren skola, utöver reseersättning och dagtraktamente, åtnjuta jämväl årligt arvode till belopp, som av Kungl. Maj:t bestämmes, ifråga om sekreteraren efter framställning av nämnden.

Då enligt förslaget förvaltningen av donationsfonden avses skola fortfarande åligga statskontoret, och nämndens uppgift sålunda endast kommer att bliva att efter prövning fördela medlen till olika därmed

avsedda ändamål, vill utskottet framhålla nödvändigheten av att vid bestämmandet av arvodena åt ledamöterna och sekreteraren vederbörlig hänsyn toges till det jämförelsevis ringa belopp, som är tillgängligt för utdelning, och att därför arvodesbeloppen bliva med all försiktighet avvägda.

På grund av vad här ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att avkastningen av den med litt. B betecknade delen av den svenska donationsfond, som upprättats genom testamente av finländske handlanden Erik Johan Långman, må i den omfattning testamentet stadgar samt under iakttagande av de i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 16 april 1918 angivna huvudgrunder och enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas, tagas i användning för de med nämnda del av fonden avsedda kulturella ändamålen.

Stockholm den 31 maj 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, O. Bergqvist, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. C. Lindblad, J. L. Widell, A. Pers*, greve *N. F. Posse* och *J. Pålsson* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *H. Andersson* i Skivarp, *J. Olofsson* i Digernäs, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *C. Persson* i Stallerhult, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, G. Odqvist, S. Bengtsson* i Norup, *J. A. Ingvarson, C. R. Jansson* i Falun och *K. A. W. Björck*.